

ECONOMIA DE L'EMPRESA

TEMA 3,5 I 6

Professora: Laia Garrofé

3. L'ORGANITZACIÓ A L'EMPRESA

Àrea comercial

Anàlisi de mercat

Fa estudis de mercat per detectar canvis en les preferències dels consumidors i en l'entorn.

Estratègia de màrqueting

S'encarrega d'establir la millor estratègia per incrementar les vendes del producte i satisfer les necessitats del consumidor.

Àrea de producció

Aprovisionament de matèries primeres

Selecciona i adquireix el conjunt de materials que necessita per a la producció.

Gestió de la producció

Du a terme el conjunt de processos necessaris per obtenir els béns o serveis.

Àrea de recursos humans

Selecció de personal

Selecciona les persones més adequades per a cada lloc de treball en funció del perfil establert.

Gestió de personal

S'encarrega de tot el que està relacionat amb les persones que formen l'empresa (contractació, formació, motivació, pagament de salaris, permisos...).

Àrea de finançament i inversió

Selecciona la font de finançament més adequada.

Decideix quines són les inversions que permetran obtenir un millor rendiment.

LA DIRECCIÓ DE L'EMPRESA

Dins de l'organització de l'empresa, la direcció és una de les funcions més importants i engloba tot el procés administratiu. A l'apartat següent veurem quines són les fases del procés administratiu i, després, les anirem desenvolupant.

2.1. Fases del procés administratiu

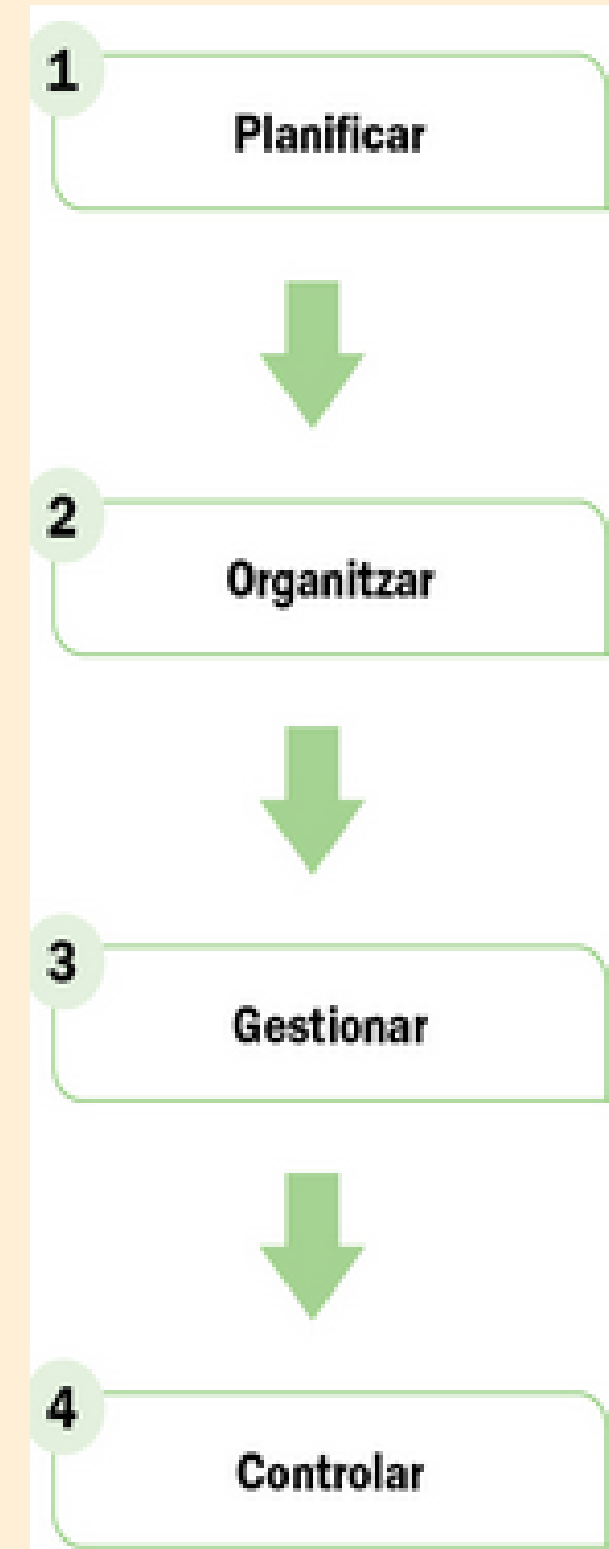
El **procés administratiu** és el conjunt de funcions i activitats que efectua la direcció de l'empresa, orientades a l'assoliment de les seves finalitats i objectius.

L'empresa ha de realitzar una sèrie d'activitats o funcions que, mitjançant les persones gerents (equip directiu, direcció de departaments, etc.), du a terme per tal d'assolir les finalitats establertes. Es poden classificar en aquests quatre grups: la funció de planificació, la d'organització, la de gestió o direcció i la de control de les activitats.

Aquest procés es compon de dues fases: la mecànica i la dinàmica.

- La **fase mecànica** és la part teòrica de l'administració en què s'estableix el que s'ha de fer i inclou dues funcions o subfases: la planificació i l'organització.
- La **fase dinàmica** es refereix a com posar en pràctica tot el que s'ha planejat i organitzat prèviament i inclou la gestió, o direcció, i el control.

Les tasques més corrents de cada una de les fases del procés administratiu són les següents:

Procés administratiu	Fase mecànica	Planificació	Finalitats, objectius, estratègies, polítiques, procediment, regles, pressupost.
		Organització	Divisió del treball, jerarquització i departamentalització, descripció de funcions.
	Fase dinàmica	Gestió o direcció	Presca de decisions, comunicació, lideratge, facilitació del treball, supervisió.
		Control	Establiment d'estàndards, mesurament, correcció.

Los modelos de estructura organizativa

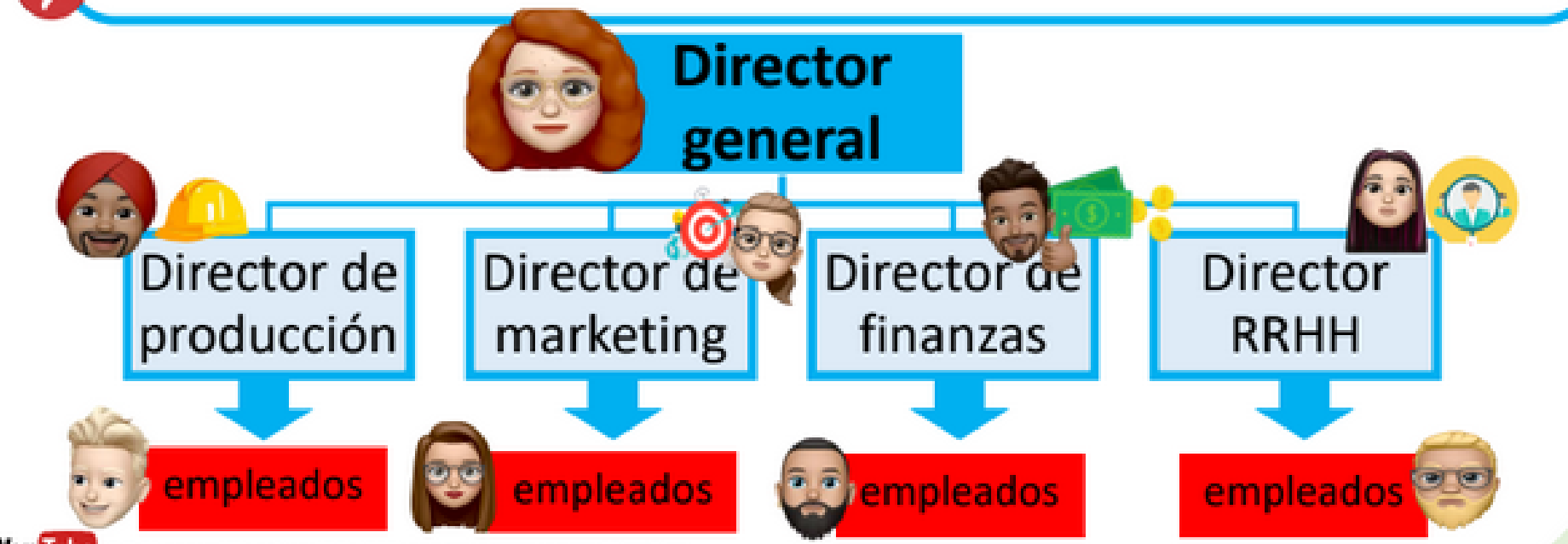
La estructura organizativa muestra los puestos de trabajo y refleja las responsabilidades de los trabajadores, los departamentos y la jerarquía.

A MODELO LINEAL O JERÁRQUICO

Se basa en el principio de **unidad de mando**, es decir, cada trabajador recibe órdenes de un solo jefe que se sitúa por encima de él.

Ventaja: Las responsabilidades y jerarquía están claras. La toma de decisiones es rápida ya que depende de una sola persona.

Inconveniente: comunicación lenta y falta de especialización.

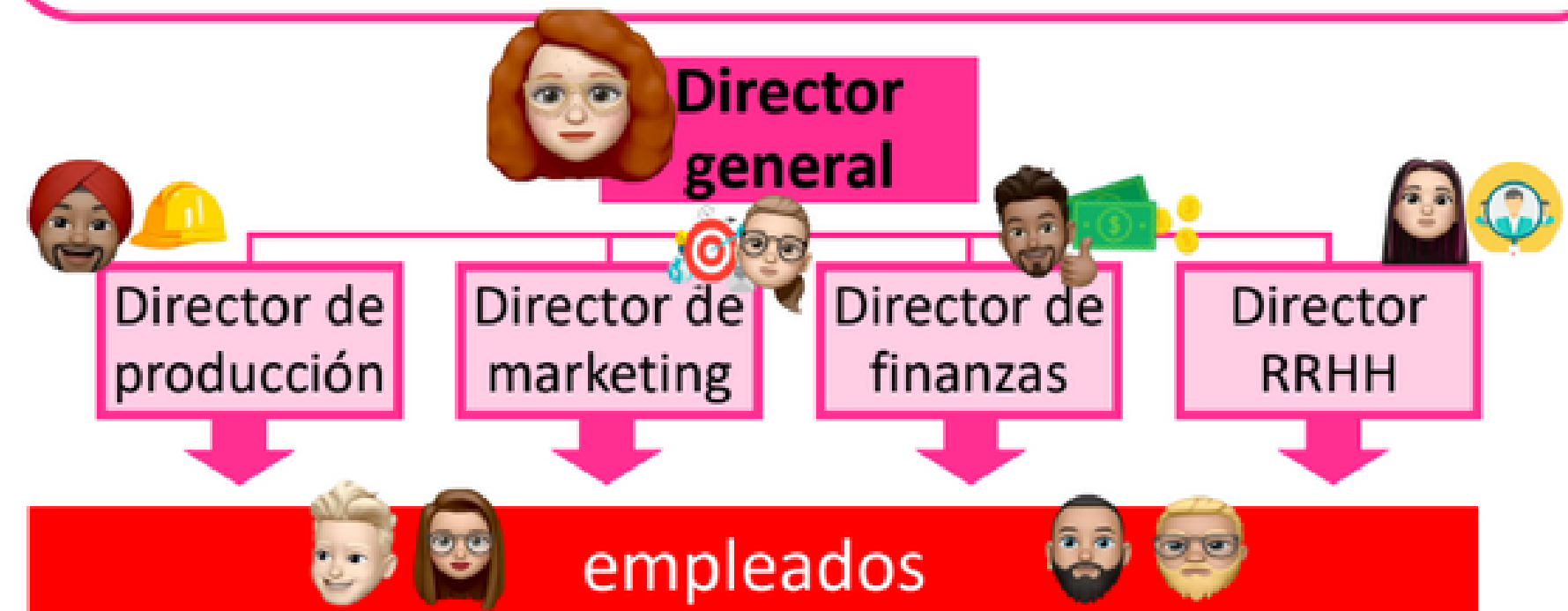

B MODELO FUNCIONAL

Se basa en la existencia de **especialistas** en las que cada uno se centra en una de las áreas de la empresa. No existe principio de unidad de mando.

Ventaja: al haber especialistas que se dedican a una sola función, los trabajadores están mejor asesorados de cada materia en concreto.

Inconveniente: los trabajadores reciben órdenes de varios jefes, en ocasiones pueden ser contradictorias y generar conflictos.

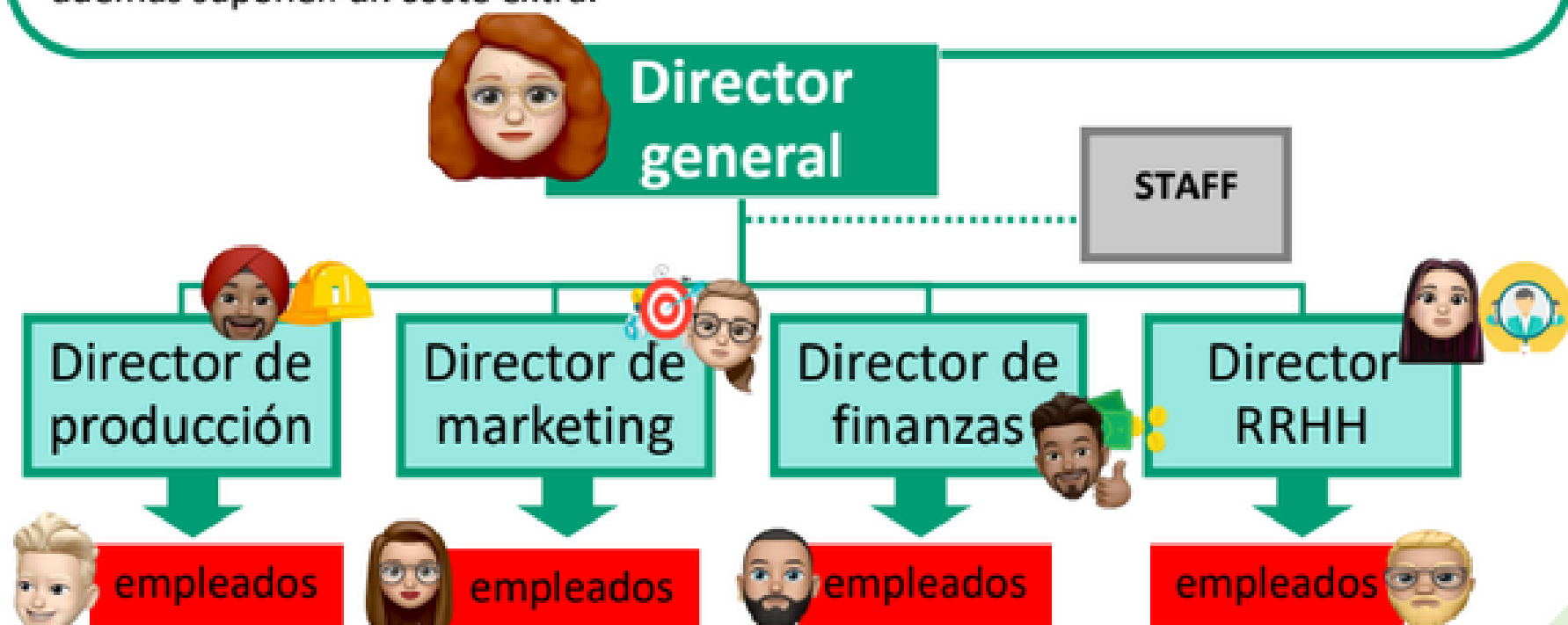
C

MODELO EN LINEA Y DE ASESORAMIENTO

Es una combinación de los dos modelos anteriores. Se sigue el principio de **unidad de mando** y, además, se crea un departamento de asesoramiento (staff) que permite asesorar en temas concretos, pero no tiene autoridad dentro de la jerarquía.

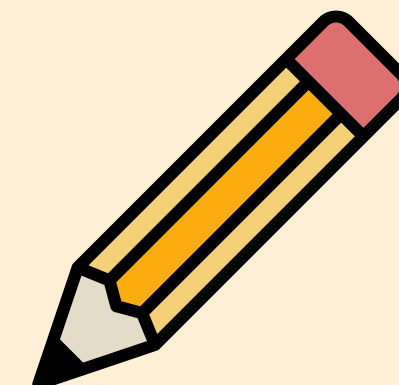
Ventaja: las responsabilidades y jerarquía están claras y además existen especialistas que asesoran a los diferentes departamentos.

Inconveniente: las decisiones son lentas, ya que hay que consultar a los asesores, y además suponen un coste extra.

D) MODEL TEAL

Defineix-lo

Los organigramas

EL ORGANIGRAMA es la representación gráfica de la estructura organizativa de la empresa (es decir la organización formal). permite ver a simple vista las responsabilidades, los departamentos y la jerarquía de la empresa.

Fes un organigrama del centre

Estils de lideratge

p.65

5. FUNCIÓ DE PRODUCCIÓ

Factors de producció

Els **factores de producció** són els recursos que té i que utilitza una empresa per produir béns i serveis.

Els factors de producció clàssics, definits per **Adam Smith**, conceptes que encara són utilitzats en l'actualitat, són el **capital**, la **terra** i el **treball**. Un dels objectius de les empreses és aconseguir la millor combinació entre els factors i, amb aquesta finalitat, cal utilitzar la **tecnologia**. Gràcies a aquest nou element, una empresa pot arribar a punts d'eficiència superiors i, per tant, a ser més competitiva als mercats.

Cal destacar que tots els factors productius que utilitza l'empresa suposen un cost de producció, d'aquí la importància d'optimitzar tots els recursos que posseeix.

Factor	Concepte	Quantificació	Cost
Capital (K)	Són el conjunt de béns creats per l'ésser humà que s'utilitzen per produir; per exemple, màquines, instal·lacions, ordinadors, eines, etc.	La quantitat es pot mesurar en unitats físiques, en unitats de massa o en volum utilitzat, segons el cas.	El preu del lloguer o, si és propietat de l'empresa, de l'amortització del bé. El preu del cost dels diners.
Terra (T)	Està format per tot el conjunt de recursos d'origen natural: el terreny de conreu o edificable, l'aigua, els minerals, la fusta, els recursos combustibles fòssils (gas, petroli...), etc.	La quantitat es pot mesurar, segons el cas, en àrea de terreny, massa de mineral, volum de combustible, etc.	El lloguer de la terra per unitat d'àrea, el manteniment del factor, el preu de la unitat de massa o de volum de l'element concret.
Treball (L)	És l'esforç físic o intel·lectual del conjunt de les persones que treballen a l'empresa.	Es pot quantificar en hores de treball o en nombre de persones treballadores.	Salari dels treballadors, formació sobre el lloc de treball.
Emprenedoria i innovació (A)	Inclou la capacitat creativa i d'innovar en projectes a l'empresa, la generació de sinergies amb altres empreses i la capacitat d'organitzar i dirigir empreses.	La quantitat de projectes duts a terme, el nombre de patents, les innovacions aplicades.	El manteniment de la patent, el cost de les persones investigadores.

Productivitat del treball (P_L)	$P_L = \frac{\text{Quantitat total de producte (unitats físiques)}}{\text{Nombre d'unitats de treball utilitzades (nombre de treballadors o hores de treball)}}$	Ens permet conèixer les unitats produïdes per cada persona treballadora de l'empresa i, d'aquesta manera, avaluar el rendiment del grup. A moltes empreses s'associa aquesta quantitat a un complement salarial, on, un cop s'arriba a determinades unitats produïdes, les persones treballadores de l'empresa reben una percepció salarial superior. En cas que no s'arribi a aquesta quantitat, no reben aquest complement.
Productivitat de la maquinària (P_M)	$P_M = \frac{\text{Quantitat total de producte (unitats físiques)}}{\text{Nombre d'unitats de màquina utilitzades (nombre de màquines o d'hores d'ús de les màquines)}}$	Ens permet conèixer el rendiment de la màquina. Gràcies a aquest coneixement, podem veure si la màquina produeix dins dels paràmetres normals o per sota dels paràmetres. En el cas que es trobi per sota, pot ser un indicatiu que cal revisar-ne el funcionament, encara que també es pot deure al factor humà.
Productivitat total o global de l'empresa (P_{global})	$P_{global} = \frac{\text{Valor de la producció total}}{\text{Cost total de tots els factors utilitzats}}$	Aquest indicador permet saber si l'empresa és productiva o no. En el cas que la productivitat global no sigui l'adequada, s'haurà de valorar una reducció dels costos totals o intentar incrementar el valor de la producció total.
Taxa de variació de la productivitat entre dos períodes	$\% \text{ Variació} = \frac{P_{global} \text{ període 2} - P_{global} \text{ període 1}}{P_{global} \text{ període 1}} \cdot 100$	Permet conèixer si hi ha hagut una millora, un manteniment o un empitjorament respecte del període anterior. Gràcies a aquest coneixement, l'empresa obté un indicatiu que li pot fer pensar quins aspectes ha de millorar o quins n'ha de potenciar.

B. Eficiència de la producció

Quan parlem de l'eficiència de la producció ens referim a la combinació òptima de factors que hem d'utilitzar per aconseguir la quantitat prevista de producció.

Diem que una combinació de factors de producció és més **eficient** que una altra si permet assolir l'objectiu plantejat de producció amb menys cost.

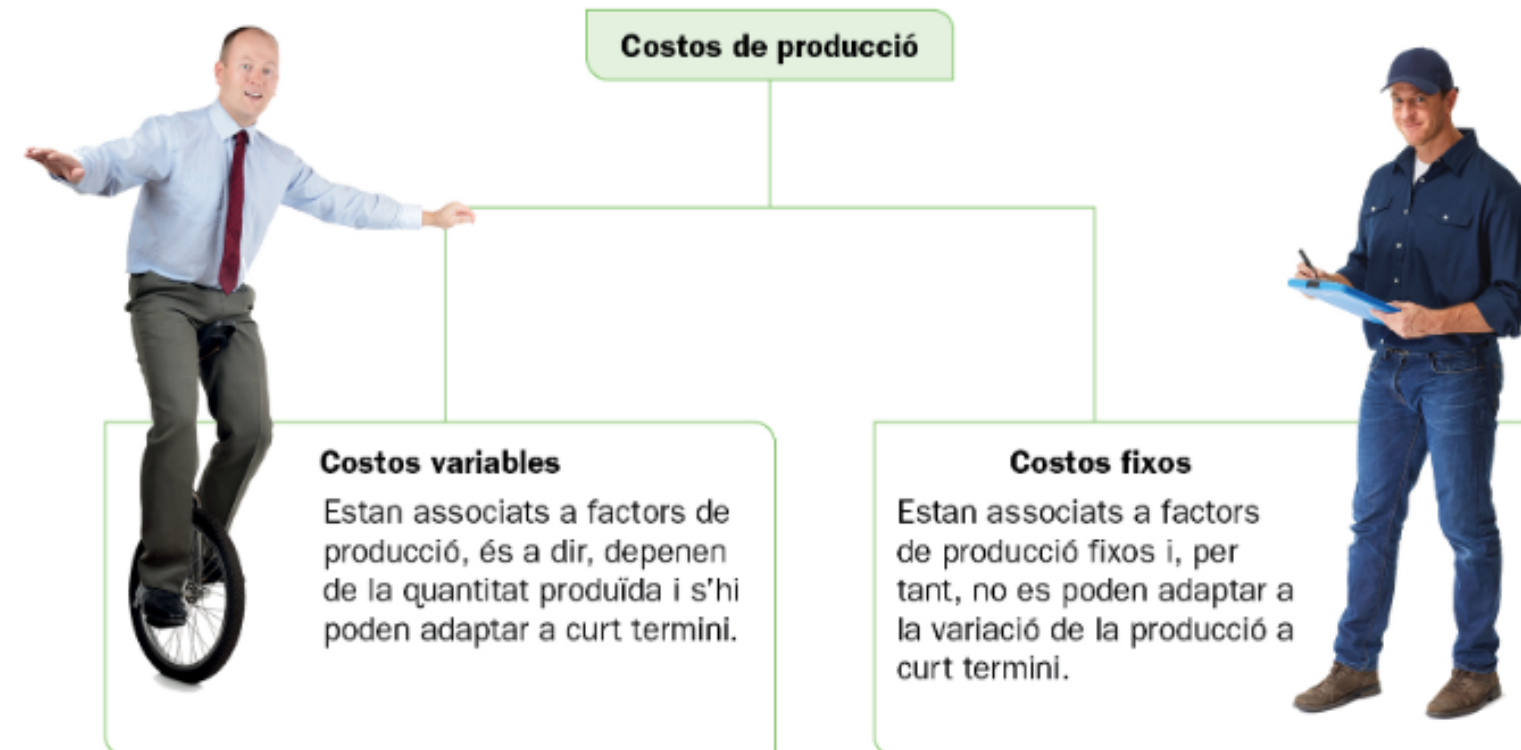

Eficiència tècnica i econòmica
Econosublime

Costos de producció

L'elaboració d'un bé o servei implica una suma de costos que s'han de tenir en compte per calcular el cost final de cada producte. Tots els factors de producció que s'utilitzen impliquen un cost.

A curt termini, els factors de producció es classifiquen, com hem vist a l'apartat 1.3, en factors variables i factors fixos. De la mateixa manera, els costos associats es poden classificar en costos variables i costos fixos:

$$\text{Cost total (CT)} = \text{costos fixos (CF)} + \text{costos variables (CV)}$$

El **punt mort**, o **llindar de rendibilitat**, determina el nombre d'unitats que s'han de produir i vendre a l'empresa perquè els ingressos i els costos s'igualin i, per tant, representa la quantitat a partir de la qual es comencen a obtenir beneficis o pèrdues.

Imagina que una empresa té uns costos fixos de 1000 € i que ven un producte a 7 € el cost variable unitari de producció del qual és de 5 €. Quantes unitats hauria de vendre per compensar tots els costos fixos i no perdre?

El raonament es pot fer de dues maneres diferents:

- **Opció 1:** cada unitat que ven li aporta un benefici de 2 € sobre el cost variable (7 € del preu de venda menys 5 € de cost variable unitari). Per arribar a compensar tots els costos fixos, ha de vendre, com a mínim, $1000 / (7 - 5) = 500$ unitats.
- **Opció 2:** en el punt mort, el benefici, que és igual a ingressos totals menys costos totals, ha de ser 0. Per tant, l'ingrés total ha de ser igual al cost total. La quantitat Q per a la que es produeix aquesta igualtat és $7 \cdot Q$ (ingrés total) = $1000 + 5 \cdot Q$ (cost total suma de costos fixos i variables totals). Aïllant, ens queda $Q = 1000 / 2 = 500$ unitats.

Quantitat que representa el punt mort (Q^*)

$$Q^* = \frac{CF}{p - C_{vu}}$$

CF: costos fixos durant el període considerat.

p: preu de venda del producte.

C_{vu} : cost variable unitari.

$p - C_{vu}$: marge de contribució d'una unitat.

Benefici de la venda de Q unitats:

$$B = IT - CT = p \cdot Q - (CF + C_{vu} \cdot Q)$$

També a partir del punt mort:

$$B = (Q - Q^*) \cdot (p - C_{vu})$$

B: benefici obtingut.

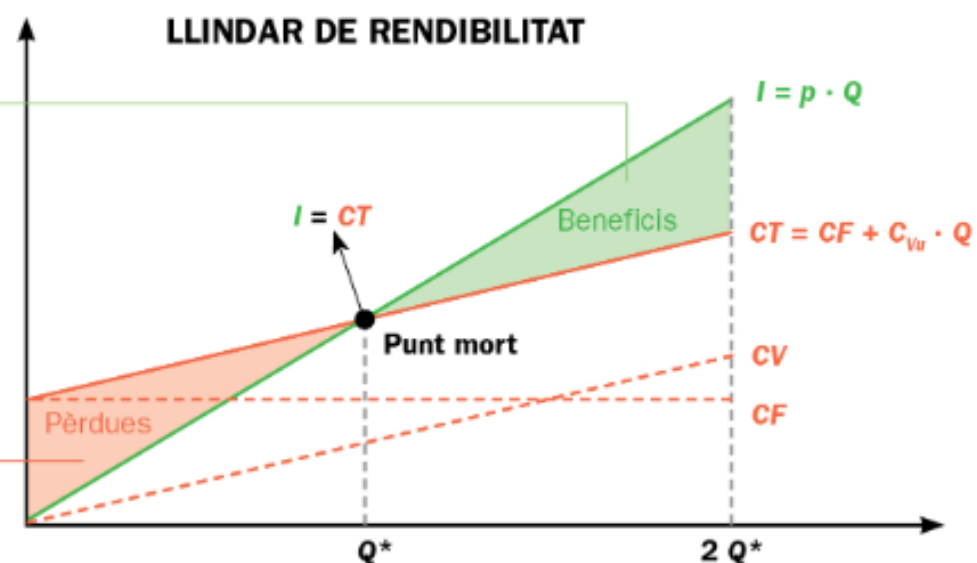
IT: ingrés total = preu · quantitat.

CT: cost total = CF (cost fix) + $C_{vu} \cdot Q$ (cost variable).

Si fabrica i ven més unitats que Q^* obtindrà **beneficis**.

Si l'empresa fabrica i en ven menys de la quantitat Q^* tindrà **pèrdues**.

LLINDAR DE RENDIBILITAT

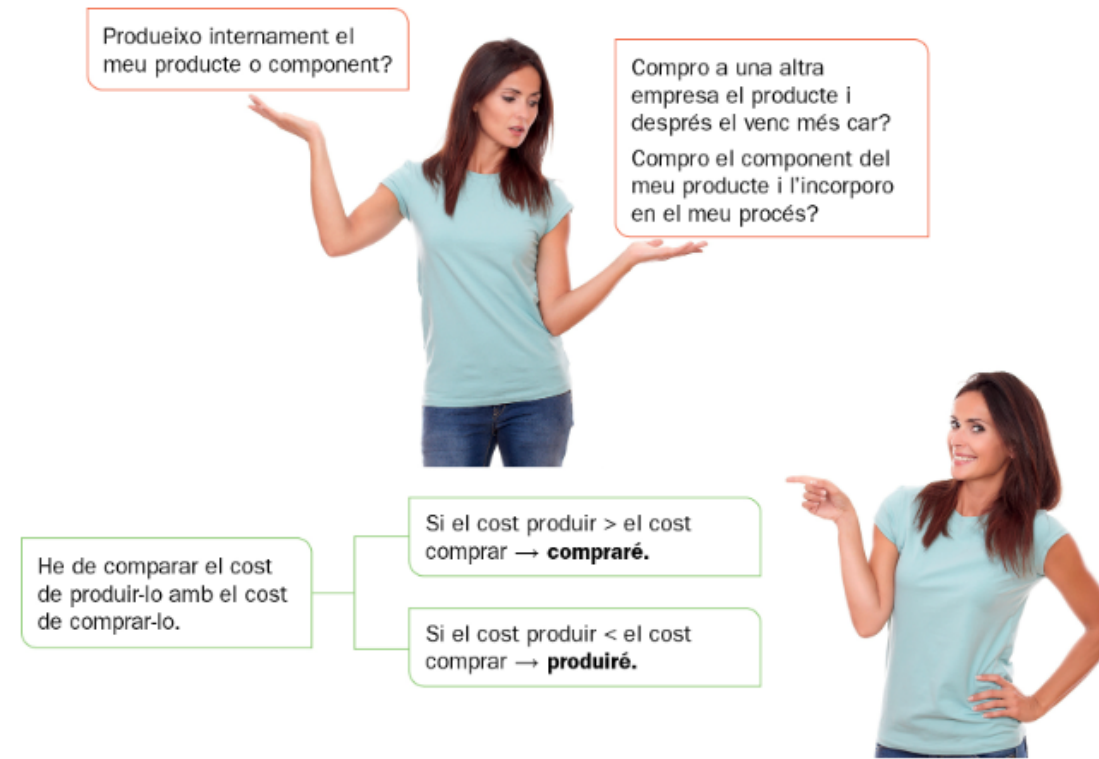

QUÈ ÉS MILLOR, PRODUIR O COMPRAR?

Les empreses no sempre produeixen el producte que venen. En alguns casos, les empreses produeixen part dels components que formen el producte, però en compren d'altres que necessiten per elaborar-lo.

La decisió de si han de produir o comprar un producte o un component d'un producte depèn dels costos. En aquest cas, l'empresa ha de decidir quina opció li resulta econòmicament més favorable, és a dir, quina de les dues té un cost més baix.

El cost de comprar el producte o el component del producte directament a un proveïdor serà el següent:

$$\text{Cost de comprar} = p \cdot Q$$

(on p és el preu del producte o component que s'adquireixi i Q , la quantitat que es necessita comprar).

El cost de produir a la mateixa empresa tindrà associats uns costos fixos i uns costos variables per a cada unitat de producte o de component que es fabriqui:

$$\text{Cost de produir} = CF + C_{vu} \cdot Q$$

El **llindar de producció** (Q^*) és la quantitat de producte o component d'un producte per a la qual és indiferent produir-lo a l'empresa o comprar-lo a una altra empresa, ja que els costos de produir-lo i de comprar-lo coincideixen.

El resultat de resoldre $p \cdot Q = CF + C_{vu} \cdot Q$, ens dona el **llindar de producció**:

$$Q^* = \frac{CF}{p - C_{vu}}$$

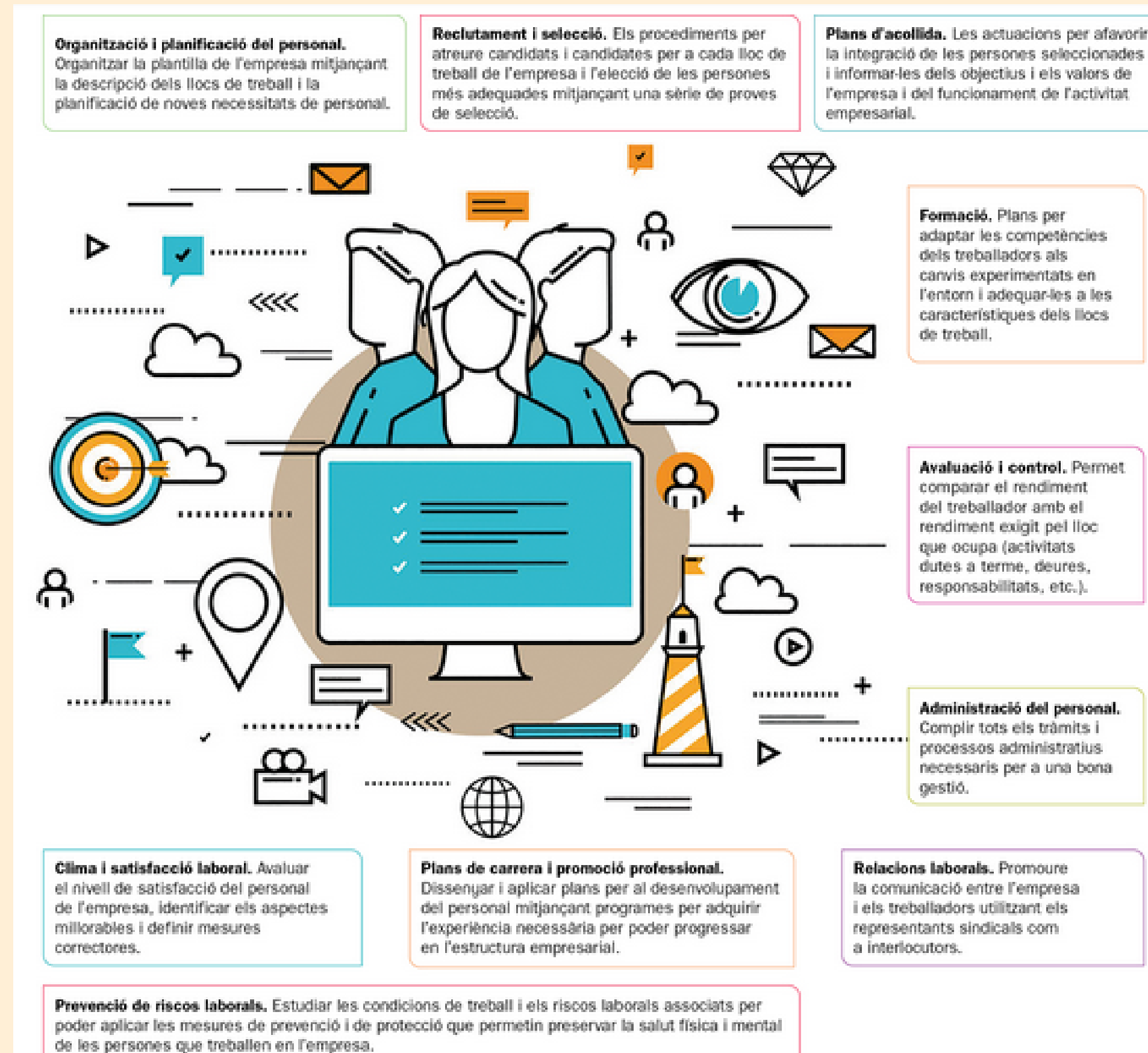
Observa que la fórmula final s'assembla a la del punt mort, però, en aquest cas, p és el preu de comprar el producte o el component del producte i, en el punt mort, p és el preu al que pensa vendre l'empresa el seu producte.

ANNEX 5. Càlcul del punt mort o llindar de la rendibilitat

CÀLCUL DEL PUNT MORT, PUNT D'EQUILIBRI O LLINDAR DE RENDIBILITAT	
PUNT MORT: volum de producció i vendes per al qual IT = CT	
NOM	EXPRESSIO
IT = Ingressos Totals CT = Costos Totals CF = Costos Fixos CV = Costos Variables p = Preu de venda unitari CV* = Costos Variables unitaris X _{PM} = Volum de producció i venda en el Punt Mort (p - CV*) = Marge de cobertura o de contribució	IT = CT IT = CF + CV $p \cdot X_{PM} = CF + CV^* \cdot X_{PM}$ $p \cdot X_{PM} - CV^* \cdot X_{PM} = CF$ $X_{PM} \cdot (p - CV^*) = CF$ $X_{PM} = CF / (p - CV^*)$

6. LA GESTIÓ DELS RECURSOS HUMANS

FUNCIONS DEL DEPARTAMENT DE RECURSOS HUMANS

Els contractes de treball

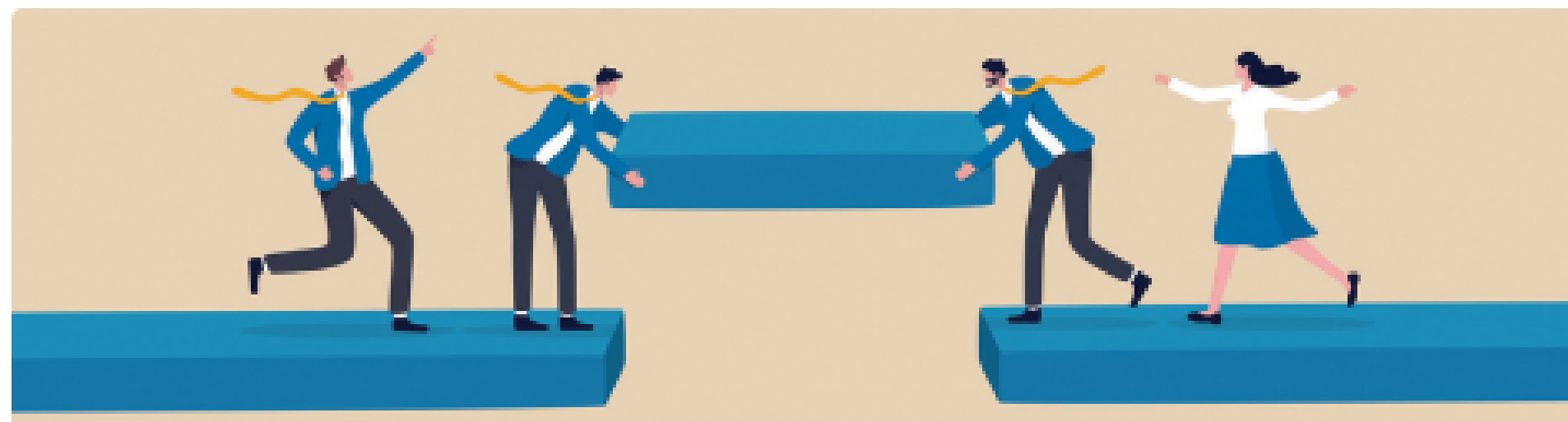
El **contracte de treball**, o contracte laboral, és el document en què l'empresa i els treballadors i treballadores acorden les característiques bàsiques i la naturalesa concreta de la seva relació laboral. És de caràcter individual i les parts el firmen i s'obliguen a complir-lo.

El **contingut mínim** de qualsevol tipus de contracte és el següent:

- **Contingut de la relació laboral.** El tipus de treball que s'ha de portar a terme.
- **Durada.** Segons les característiques de l'empresa i del lloc de treball, es pot concertar per temps indefinit (contracte fix) o per una durada determinada (contracte temporal).
- **Remuneració salarial.** El salari mensual, les pagues extraordinàries i la resta de components salarials acordats als convenis col·lectius i la normativa laboral.
- **Període de prova.** És voluntari i s'ha d'acordar per escrit. No pot superar els sis mesos per a persones tècniques titulades (tècnics de formació professional i titulats universitaris); per a la resta de treballadors és de dos mesos, excepte per a les empreses de menys de 25 treballadors, on ha de ser, com a màxim, de tres mesos.
- **Temps de treball.** La durada de la jornada laboral, els descansos, les vacances i les hores extraordinàries.
- **Forma del contracte.** Ha de seguir un model oficial específic per a cada modalitat. Es pot establir de manera oral o per escrit si supera les quatre setmanes de durada.

Els convenis col·lectius i les relacions laborals

Per saber com funcionen les relacions entre l'empresa i els treballadors i treballadores, cal tenir en compte que, fins i tot amb una normativa laboral que imposa drets i obligacions a les dues parts, hi ha la possibilitat de **negociar** una porció considerable del contingut d'aquestes normes laborals. Això permet adaptar les característiques de la relació laboral a la naturalesa de l'activitat econòmica que es desenvolupa en l'empresa o en el sector econòmic en qüestió, sempre dins d'uns límits marcats prèviament.

La **negociació col·lectiva** és el procés encaminat a aconseguir un acord entre treballadors i empreses sobre les condicions en què es desenvoluparà l'activitat laboral.

Les **relacions laborals** són les activitats que vinculen l'empresa amb els treballadors i treballadores a través dels seus representants.

Un **conveni col·lectiu** és una norma que neix de l'acord entre l'empresa i els treballadors d'una empresa o un grup d'empreses (sector) i que regula les **relacions laborals**. Els convenis col·lectius són el resultat d'un procés anomenat *negociació col·lectiva*.

Les polítiques d'igualtat i inclusió en l'empresa

Un dels objectius principals en la lluita contra la desigualtat és aconseguir l'**equiparació salarial entre dones i homes**. La bretxa salarial és el punt en què es manifesta més aquesta problemàtica. La normativa obliga les empreses que tinguin més de cent treballadors a implementar dues mesures molt importants:

